מלחית הבורית Salsola soda: מצמח "אדום שמור" לצמח "פולש לעקירה"

יוקי נחמיאס – חולתא, חוג כלנית Yukinach@gmail.com

אבי שמידע – חוג כלנית, המחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה העברית ירושלים avi.shmida@gmail.com

פורסם: 20.7.2019

בתאריך 16.7.2019 פגשנו עשרות שיחי **מלחית הבורית** *Salsola soda* בבקעת קדש. הצמחים החד-שנתיים היו לפני פריחה בצורת גושים עגולים בגודל 30-75 ס"מ בעלי עלווה ירוקה מכחילה עם עלים אזמלניים. **מלחית הבורית** קרובה ל**מלחית אשלגנית** אולם אין לה קוצים ועם התייבשותה איננה הופכת לצמח גלגל.

מלחית הבורית, בקעת קדש 16.7.19. צילם יוקי נחמיאס ©
להגדלה – לחצו על התמונה.

מלחית הבורית נתונה כיום פורמלית כאחת מ-417 הצמחים האדומים, בסכנת הכחדה בישראל. בעבר, עד פרסום הספר האדום, היא נמצאה רק באתרים מועטים בעמק עכו ובעמק יזרעאל ובעבר הרחוק (לפני קום המדינה) היא הייתה ידועה רק ממלחת הקישון ומלחת עכו (ראה הספר האדום של צמחי ישראל, כרך ב' 2011). והנה, מתחילת המאה העשרים מוצאים חובבי הטבע יותר ויותר אתרים בהם **מלחית הבורית** מופיעה כצמח חלוץ בעיקר בשולי שדות ומטעים באדמה כבדה, לדוגמא:

– בשנת 1990 (15.11.1990) ראינו אותה בהשתלמות כלנית-רתם במלחת הקישון
– בשנת 2008 (10.4.2008) היא נמצאה בשולי שדות בין לוחמי הגטאות לשבי ציון
– בשנת 2009 (13.7.2009 היא נמצאה בשולי מטע אבוקדו מתחת לת-חצור בעמק החולה
– בשנת 2010 (28.6.2010) היא נמצאה בשולי שדות עם אדמה עמוקה ליד יפעת בעמק יזרעאל.

המציאה החדשה בגליל העליון המזרחי היא פלישה חדשה אולי בעקבות הפיכת רובו של עמק בקעת קדש "מרכז גידול גפנים ליין". אם מסכמים אנו את השנים והגלילות החדשות שאליהן פולשת המלחית אנו חוזים שבעוד עשר שנים תתפשט **מלחית הבורית** על פני כל גלילות ישראל הים-תיכוניים ותפרוץ גם לבתי גידול מופרים נוספים פרט לשולי שדות מושקים בקיץ. כך תעדו חוקרים מיני צמחי אחרים שהיו במקורם מוגבלים למלחות ובתי גידול ראשוניים עם עקה או הפרעה טבעית (פרגה צהובה, פרע מסולסל) ופלשו לבתי הגידול המופרעים והשוטים תוך הרחבת הנישה האקולוגית שלהם ואף שינוי ו"פלישה" לנישה אקולוגית נוספת בעלת "פראדפטציה" לתנאים של בית הגידול המקורי.

מלחית הבורית, בקעת קדש 16.7.19. צילם יוקי נחמיאס ©
להגדלה – לחצו על התמונה.

ספרות:

שמידע א ופולק ג 2007 הספר האדום – צמחים בסכנת הכחדה בישראל. כרך ב'. רשות הטבע והגנים, ירושלים.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: נחמיאס י ושמידע א 2019 מלחית הבורית Salsola soda: מצמח "אדום שמור"

לצמח "פולש לעקירה", חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

מלחית הבורית Salsola soda: מצמח "אדום שמור" לצמח "פולש לעקירה"